

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

De Crimine haeresis. Cap. XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

subyciuntur excōmunicationi late in dictis constitutionibus Pij IV. & Pij V. *et dicunt Doctores apud Bonacin. de simon. d. disp. 1. q. 7. pun. 1. §. 1. n. 11.* incurrunt tamen excōmunicationem *extrau. 2. de simon.* post completam ab utraque parte simoniam; quem admodum mediatores huiusmodi confidentie non excommunicantur ex vi dd. constitutionum, vbi nulla de illis fit mentio, sed excōmunicantur *per d. extrau. 2.* completa tam ex parte dantis, quam accipientis huiusmodi simonia; quia omnis confidentia, de qua dictę constitutiones agunt, est simonia beneficalis *Nau. d. cap. 23. n. 110. vers. adde nouē. Layman. in Theol. mor. lib. 4. tr. 10. cap. ult. §. 8. n. 78. in fin.* nullam tamen excommunicationem incurrerent mediatores simoniae confidentialis commissę in pensionibus, quia *in d. extrau. 2.* sermo tantum est de simonia commissa in beneficijs, & ordinibus ecclesiasticis.

Limita secundo si confidentialis simonia commissa fuit in pensione precise: quia dictę constitutiones intelligi debent de pensionibus, quę ex beneficijs cum simonia confidentiali resignatis, cessis, seu collatis acceptę fuerunt, *ut sentit Bonacin. dicta disp. 1. q. 7. pun. 1. §. 1. num. 10.*

Limita 3. si ipsa renunciatio nõ sequatur, quia per dd. constitutiones Pij IV. & Pij V. non punitur affectus, seu tractatus illicitus de renunciando beneficium sub confidentia, *Quarant. in ver. Simonia, ante vers. Altera pœna.*

Limita 4. si confidentia committatur in resignatione, quę sic causa permutationis, quo casu nõ confidentia, sed alia communis simonia committitur: quia supra dictę constitutiones loquuntur de resignationibus beneficiorum, quę simpliciter fiunt in fauorem aliorum *Nau. conf. 77. de simon. Layman. lib. 4. tr. 10. cap. ult. §. 3. n. 75. vers. Illud porrò.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Vnusquisque tenetur denunciare hereticum.*
- 2 *Quam pœnam incurrat non denuncians hereticum.*
- 3 *An Aduocatus patrociniū præstans heretico excommunicationem incurrat.*
- 4 *An filius teneatur denunciare Patrem hereticum.*
- 5 *An socius criminis reuelare teneatur.*
- 6 *Principalis non comprehenditur in monitorio, quod conceditur ad finem reuelationis.*
- 7 *Quando cesset obligatio denunciandi hereticum.*
- 8 *Quando graue damnum imminens à denunciatione excuset.*
- 9 *Quando dicatur metus cadens in constantem virum.*
- 10 *Vbi non agitur de bono publico, non tenentur reuelare qui de iure compelli non possunt ad testificandum, & quomodo id intelligatur.*
- 11 *An præmittenda sit ante denunciationem euangelica monitio.*
- 12 *An suspecti de heresi sint denunciandi.*

- 13 Quando dicatur suspicio vehe-
mens, vel leuis.
Abiuratio de leui, vel de vehementi
quomodo fiat, ibidem.
- 14 Quam pœnam incurrant retinē-
tes, seu legentes libros prohibitos.
- 15 Habentes libros prohibitos de-
ferre eos debent Inquisitoribus,
vel Episcopis.
- 16 Legentes, vel retinentes libros
Catholicorum, in quibus refe-
runtur errores hæreticorum, an
incurrant excommunicationem
Bulle Cœnæ.
- 17 An Episcopus, vel Inquisitor pos-
sit licentiam concedere reti-
nendi, seu legendi libros prohi-
bitos.
- 18 Hæresis crimen est merè ecclesia-
sticum.
- 19 Superiores Regularium de hoc
crimine non puniunt suos sub-
ditos, sed eos deferre debent ad
sanctum Tribunal.
- 20 Rei etiam ex alio crimine capti
per alios Iudices, si de hæresi sint
accusati, ad Inquisitores sunt re-
mittendi.
- 21 Si in eodem loco adsit Episcopus,
& Inquisitor, potest uterque in-
quirere, ac reos citare, & arre-
stare.
- 22 Episcopus illum in procedendo
modum seruare debet, quem
Inquisitores seruare tenentur,
& quæ forma seruanda sit in
examine Rei, & testium.
- 23 Ad torturam, vel ad sententiam
neque Inquisitor sine Episcopo,
neque Episcopus sine Inquisito-
re procedere potest.
- 24 Quid sit in sententia proferenda
non conueniant.
- 25 An in hoc crimine possit reus ab-
solutus iterum de eodem crimi-
ne vexari.
- 26 An Inquisitor, & Episcopus pos-
sint pœnas mitigare, vel muta-
re.
- 27 Vbi Inquisitio sita non est, In-
quisitorum munus Episcopi præ-
stant.
- 28 Hæretici formales quibus pœni
placētantur.
- 29 Quid si hæreticus paratus sit re-
dire ad fidem ecclesiæ.
- 30 Qua pœna relapsi puniantur, &
qui sint relapsi, vel pro relapsis
habeantur.
- 31 Hæreticis relapsis, si pœnitentiam
egerint, non denegantur sacra-
menta Confessionis, & Eucha-
ristiæ.
- 32 An sit reconciliandus hæreticus,
qui in tortura hæresim confite-
tur, & deinde huiusmodi con-
fessionem extra tormenta rati-
ficat.
- 33 Quando dicatur quis in hære-
sim relapsus ob non adimpletam
pœnitentiam.
- 34 An damnetur tamquam relapsus
qui de formali abiurauit, si de
secundo lapsu vehementer sit sus-
pectus.
- 35 Quando Curia seculari traden-
dus sit qui abiurare recusat.
- 36 Quam pœnam subeant fautores
Receptatores, vel defensores hæ-
reticorum.
- 37 An Hæreticus pœnitens remaneat
inhabilis ad retinenda beneficia
post abiuratum hæresim.
- 38 Item an remaneat inhabilis ad
audiendas confessiones.
- 39 An in hoc crimine admittantur
testes

- testes singulares, seu inhabiles.*
- 40 *Condemnatus in pœnam arbitriam ex defectu probationis, an superueniente legitima hæresis probatione possit condemnari in pœnam ordinariam.*
- 41 *An in hoc crimine sufficiat violēta præsumptio ad condemnandum.*

C A P. XIX.

De Crimine Hæresis.

§. I.

An unusquisque teneatur denunciare hæreticum.

- I Esp. affirmatiuè, ut d. Ricc. in Prax. for. eccl. par. 2. ref. 255. Pagn. in Direct. Inquis. p. 2. 2. commen. 78. vers. postremò tam magistratus, & alij communiter. nã si crimen læsæ maiestatis humanæ quisque tenetur reuelare, multò magis tenebitur reuelare crimen læsæ Maiestatis Diuinæ quod procedit, etiamsi delictum adçò sit occultum, ut probari non possit secundum Bonacin. in Tract. de oner. & oblig. denunc. pun. 2. nu. 2. semper enim subest periculum subuersionis aliorum, ut d. Martin. Delrius Disquis. Magic. lib. 5. sect. 4. vers. sexto tenentur, ut de etiam detegenda sunt alia crimina vergentia in damnum publicum, vel in damnum Innocentis etiã si occulta sint, ut dicunt DD. apud Bonacin. loco cit. pun. 1. §. 8. num. 2.

Idem Dicendum, si hæresis quis sciat sub magno secreto etiã iurato, extra tamen sacramentalem confessionem S. Thom. 2. 2. q. 70. art. 1. ad 2. Farinas. de Hæres. q. 197. num. 50. Caren. de offic. Inquis. par. 2. tit. 9. §. 5. n. 22. Bonacin. loco cit. num. 4. Dian. par. 4. tr. 5. ref. 32. quod etiam locum habet contra Apostatas à fide cap. contra Christianos de Hæret. in 6. itã etiã quilibet tenetur manifestare secretum, quoties illius manifestatio necessaria est ad vitandam Reip. perniciem, seu aliud iniustum proximi damnum etiam temporale, quod alia ratione vitari non potest Barbos. de offic. & pot. Episc. par. 3. all. 96. num. 63. Bonac. de oner. & oblig. denunc. pun. 1. §. 5. num. 2. Vulp. in Prax. iudic. cap. 2. num. 8.

Quare id meritò sub pœna excommunicationis præcepit Innocentius IV. constit. 18. incip. Nouerit, ibi, Item si quis hæreticos sciuerit, vel aliquos occulta conuenticula celebrantes, seu à communi conuersatione fidelium vita, & moribus dissidentes, eos studeat indicare Confessori suo, vel alij, per quem credat ad Prælati sui, & Inquisitorum hæretica prauitatis notitiã peruenire: alioquin excommunicationis sententia percussatur. Hęc autem excommunicatio non est latę sententię, ut d. Caren. loco citato par. 2. tit. 9. §. 7. num. 25. Bonacin. ubi supra d. pun. 2. num. 12. Inquisitores tamen, & Episcopi suis edictis sub pœna excommunicationis eo ipso incurrendæ præcipere consueuerunt, ut non tantum

tum hæretici, sed etiam suspecti quomodolibet de hæresi denunci-
cientur, & de hac excommuni-
catione loquuntur Doctores.

Item qui hæreticos non denū-
ciant, vt suspecti de hæresi puniū-
tur, *Pegn. loco supra cit. par. 2. cō-
men. 78. vers. postremò tam magi-
stratus Decian. in Tract. crimin.
lib. 5. cap. 51. num. 35.* præsertim
si ad id ex officio, vel speciali præ-
cepto teneantur *Dian. par. 4. tr. 7.
ref. 2. vers. verum hæc opinio.*

Addunt alij, quod ultra excom-
municationem latam in edictis
Inquisitorum, excommunicationem
nullę Cœnæ incurrunt tam-
quàm hæreticorum fautores: sed
hoc procedit, quando quis defē-
deret hæreticum, vt hæreticum,
*iuxta c. accusatus S. Sacerdotes de
Hæret. in 6.* fecus si denunciatio
omittatur ex amicitia, cōsanguini-
tate, metu, vel alia simili causa
*vt d. Bonacin. de Censur. in part.
disp. 1. q. 2. pun. 3. num. 2. Dian. p. 4.
tr. 7. ref. 21. vers. verum ego. & alij
communiter.* vnde si Aduocatus
3 patrociniū præstet hæretico
in iudicio ad defensionem causæ,
quam habet cum alio, non erit
excommunicatus, quia hereti-
cus nō habet litem, vt hæreticus;
similiter si hæretico ægrotò Me-
dicus opem ferat, non est excom-
municatus, quia non est ægrotus
vt hæreticus *Alter. de Censur. to. 1.
disp. 2. lib. 5. cap. 5. vers. primo loco.*

4 Quere in hoc casu non excusat
grauè damnum, vel periculum,
quod ex denunciatione imminet
sibi, vel Patti, fratri, aut alijs con-
5 sanguineis: quia in crimine hære-

sis agitur de bono cōmuni, quod
priuato præferendum est *Royas
de Hæret. sing. 3. num. 30. vers. sep-
timò ampliatur Dian. par. 1. tr. 4.
ref. 7. Bonacin. de oner. & oblig. de-
nunc. pun. 1. §. 3. num. 2. & pun. 2.
num. 3.* vbi dicit, quod etiam fi-
lius Patrem hæreticum denūcia-
re tenetur, præsertim quando hæ-
reticus dogmatizaret in magnam
Reip. perniciem *Genuens. in Prax.
Archiep. cap. 18. num. 8. Caren. de
offic. S. Inquis. par. 2. tit. 9. §. 7. n. 34.
Sous. in Aphorism. Inquis. lib. 1. c.
34. num. 60.* nam si licitum est fi-
lio impunè occidere Patrem ho-
stem Reip. & oppugnantem Pa-
triam *iuxta l. minimè ff. de Relig.
& sumpt. fun.* multò magis licitè
poterit, & tenebitur denunciare
Patrem hostem, & aduersarium
Dei, Reip. catholicæ, ac boni cō-
munis: & tunc in præmium dela-
tionis filius à pœnis contra Hære-
ticorum filios à iure statutis libe-
ratur *arg. l. quisquis §. ult. ff. ad l.
Iul. maiest. & d. l. minimè ff. de
Relig. & sumpt. fun. Caren. par. 2.
tit. 9. §. 3. num. 11. & alij apud Bo-
nacin. loco cit. pun. 2. num. 3.*

Obserua tamen 1. quod filius
non debet cogi ad deponendum
contra Patrem, nisi in subsidium,
*vt d. Genuens. in Prax. cap. 18. n. 9.
Dian. p. 1. tr. 4. ref. 4. vbi citat Fil-
liuc. tom. 2. tract. 40. cap. 8. nu. 233.*
quemadmodum nec frater con-
tra fratrem admitti debet, nisi
quando alij testes haberi nō pos-
sunt *Pegn. in Direct. Inquis. par. 2.
commen. 15. litt. B.*

5 Obserua 2. quod socius crimi-
nis reuelare non tenetur: quia

R r r nemo

nemo tenetur seipsum prodere, nisi iuridicè interrogetur *c. quis aliquando de Pœnit. dist. 1. S. I. h. 2. 2. q. 69. art. 1. Barbof. de offic. & pot. Episc. par. 3. all. 96. nu. 45. Dian. par. 1. tr. 4. ref. 9. & p. 4. tr. 5. ref. 4. 1.*
 6 & alij cõmuniter. Vnde nec principalis comprehenditur in monitorio, quod conceditur ad finem reuelationis *Vulp. in Prax. iudic. cap. 2. nu. 7. Genuens. in Prax. Archiep. cap. 2. num. 1.* vbi etiam dicit, quod in Curia Archiep. Neap. nunquam decernuntur monitoria contra principales non reuelantes, sed tantum contra principale s non restituentes.
 7 Idem dicendum, si quis non certò sciat, aliquem esse hæreticum, sed tantum suspicatur, vel id audiuit à persona fide non digna, vel si audiuit à persona fide digna, non amplius recordatur, à quo audiuerit: vel si is, à quo audiuit, nihil certi sciat *Gutier. can. qq. lib. 1. cap. 11. num. 71. Bonacin. loco cit. d. pun. 2. nu. 7. Dian. par. 4. tr. 5. ref. 27. Caren. d. tit. 9. §. 7. n. 31. Barbof. par. 3. all. 96. nu. 66. & 67.*
 nemo enim tenetur reuelare, nisi ea, quæ nouit peruisum, vel aliū sensum corporeum, vel per confessionem ipsius rei, extra tamen Confessionis sacramentum, vel quæ habentur pro indubitatis, ut d. *Nau. d. cons. 3. de Hæret. Purinat. de Hæres. d. 7. 197. num. 51. Vulp. in Prax. cap. 2. num. 9.* Cessat etiã hæc obligatio, quando is, à quo alius sciuit, aliquè esse hæreticū, iam reuelauit *Gutier. can. qq. lib. 1. c. 11. n. 72. Vulp. d. c. 2. n. 9.* vel si hæretici noti sint Episcopis, & Inquisitori-

bus, vt in locis, in quibus permixti sunt cum catholicis, ut dicit DD. quos refert, & sequitur *Bonacin. in tract. de oner. & oblig. denunc. pun. 2. numer. 9.*

8 Obserua 3. quod in aljs casibus, vbi crimen non vergit in damnum, aut detrimentum publicum, non obligatur quis denunciare, quando ex denunciatione graue imminet periculum, & detrimentum denuncianti, eiusque cõsanguineis, seu affinibus vsq. ad quartum gradum, *Bonacin. vbi supra. pun. 1. §. 3. num. 2. & seq. Dian. par. 1. tr. 4. ref. 7. & par. 4. tr. 5. ref. 19. & alij.* Vnde in tali casu non tenetur aliquis denunciare, seu testimonium ferre vigore monitorij, quod conceditur pro rebus deperditis *Nau. in man. cap. 25. n. 50. Barbof. de offic. & pot. Episc. v. 3. all. 96. num. 70. Vulp. in Prax. iud. cap. 2. num. 11.* idem dicendum, si malum comminatum esset personæ arctissima amicitia coniunctæ, ut d. *Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 4. num. 9.*

Addunt alij, quod nec mulier sollicitata tenetur denunciare Confessarium, si ex illa denunciatione timet damnum notabile, vt supra, ita *Sous. in Abhorism. Inquis. lib. 1. cap. 34. nu. 58. Peirin. in Priuil. minim. to. 2. constitut. 4. Greg. XV. §. 9. nu. 28.* quamuis in hoc casu agatur de bono Religionis, vt obseruat *Dian. par. 4. tr. 5. ref. 19.* vbi etiam dicit, quod cessante periculo denunciare tenetur, & ratio est, quia secundum communem sententiã metus cadens in virum constantem excusat

fat à legis humanæ obseruantia
cum dilectus de ijs, quæ vi, me-
tusue causæ sunt. S. Th. 2. 2. q. 147.
ar. 3. ad 2. Sylu. in ver. metus q. 7.

Verum in singulari casu quando
9 dicatur metus cadens in constan-
tem virum, Iudicis arbitrio relin-
quitur, qui cõsiderare debet sin-
gulares circumstantias, & condi-
tionem personæ; nam metus, qui
terrebit virum quietum, pacificũ,
inermem, non terrebit virum ri-
xosum, & affuetum armis: & sic de
fœmina, in qua minor metus desi-
deratur Sanch. loco cit. lib. 4. disp.
4. num. 2. & 3. Peirin. tom. 2. conslit.
4. Greg. XV. § 9. num. 28.

10 Quartò obseruant alij Doctores,
quod vbi non agitur de bono
publico, neq. tenentur reuelare
qui de iure compelli non possunt
ad testificandum, quales sunt con-
sanguinei, & alij enumerati in l.
lege Iulia ff. de Testib. vnde filius
non tenetur ex vi monitorij, den-
unciare Patrem, nec vxor ma-
ritum, nec frater fratrem Genues.
in Prax. Archiep. cap. 2. num. 3. &
alij apud Barbof. de offic. & potest.
Episc. par. 3. all. 96. num. 52. & seq.
Ricc. in Prax. par. 2. ref. 310. quod
etiam ad alios consanguineos, &
affines vsq. ad quartum gradum,
ac familiares extẽdit Sylu. in ver.
familia nu. 8. Lazar. de monit. scẽt.
3. q. 11. & alij: hoc tamen intelli-
ge, quando ex huiusmodi denun-
ciatione graues dissensiones, &
discordiæ, aliaque grauia damna
sequerentur, quia nullus tenetur
suo malo procurare bonum pro-
ximi temporale; secus si denun-
ciare possint sine graui damno,

vt d. Bonacin. in tract. de oner. &
oblig. denunc. pun. 1. §. 3. num. 5.

Quæres, an præmittenda sit an-
te denunciationem euangelica
monitio?

11 Negatiuè respondet Pegn. in
Direct. Inquis. 2. par. cõmen. 2. vers.
Quod si queratur. Farinac. de Hæ-
res. q. 197. num. 39. Caren. de offic.
S. Inquis. par. 2. tit. 9. §. 4. nu. 16. &
17. Barbof. de offic. & pot. Episc. p. 3.
all. 96. num. 69. Dian. par. 1. tr. 4. ref.
2. tum quia denunciatio præcipi-
tur non solum vt hæreticus emẽ-
detur, sed vt etiã puniatur: & ideo
etiamsi correctio facta sit, non ob-
id denuntiatio est omittenda, quia
sic expedit bono Religionis, & cõ-
muni: tum quia potest hæreticus
singere, se esse emendatum, vnde
potuit ecclesia reseruare sibi, vel
suis Prelatis, seu Iudicibus hanc
cognitionem, vt d. Dian. par. 4. tr. 5.
ref. 24. Caren. par. 2. tit. 9. §. 4. n. 18.
Barbof. de offic. & pot. Episc. par. 3.
all. 96. num. 69. & alij: quod præ-
cipuè procederet, quãdo crimen
hæresis est notorium, & publicum
vt d. S. Tho. 2. 2. q. 33. art. 7. Decian.
tr. crim. to. 1. lib. 5. c. 30. num. 3. vel
si probabiliter constet, hereticũ
ad sanam mentem non esse redi-
turum Martin. Delrius Disquis.
Magic. lib. 5. scẽt. 4. vers. sexto tenẽ-
tur Bonacin. loco cit. pun. 1. §. 8. n. 5.
Barbof. loco cit. num. 69. aut si hæ-
reticus priuatim homines auertat
à fide S. Tho. loco cit. vel si hereticus
esset pertinax Tolet. de Instruct.
Sacerd. lib. 4. cap. 5. num. 1. Martin.
Delr. loco sup. cit.

Addit Farinac. d. q. 197. nu. 35.
vers. Adde, & alij quos refert, & se

R r r 2 quitur

quiter Caren. loco cit. par. 2. tit. 9. §. 2. quos etiam esse statim denunciandos, qui vel ioco proferunt propositiones hæreticas: quia ecclesia de manifestis quidem indicat, non de occultis *ceru- bescant dist. 32.*

Alij tamen censent ante denunciationem præmittendam esse enangelicam monitionem quando hæreticus est occultus, & hæresis sibi tantum, non alijs nocet, & est firma spes, quod statim per secretam admonitionem possit à tanto malo reuocari, ita S. Tho. 2. 2. q. 3. d. art. 7. Bonacin. d. tract. de oner. & oblig. Denunc. d. pun. 1. §. 8. nu. 5. vers. si verò, & alijs apud Dian. par. 1. tr. 4. ref. 2. vers. Sed audiamus Decian. d. cap. 30. numer. 3. Peirin. in Priuileg. minim. to. 2. con. fit. 4. Greg. XV. §. 9. num. 26. quia præceptum correctionis fraternæ est naturale, & Diuinum Matth. 18. & illam omittens peccat mortaliter, quando adest spes probabilis lucrandi fratrem, ut docent Theologi communiter, & probatur ex epistola D. Pauli ad Titum cap. 3. ibi, hæreticum hominem post vnã, & secundam correptionem deuita.

Vnde si quis non ex errore mentis, aut pertinacia, sed ex metu, vel alia passione, aut ignorantia erraret, non esset statim denunciandus, sed correctio fraternæ præmitti debet, præsertim si vir simplex sit, & pius, ut d. Tolet. de Instruct. Sa. cerd. lib. 4. c. 5. nu. 1. Martin. Del. r. d. lib. 5. sect. 4. vers. sexto tenentur, neque esset denunciandus Concionator, qui inter

concionandum aliqua profert ex incuria, vel in eo consideratione; quia non est præsumendum, hæc cum dixisse cum plena deliberatione, nisi aliter conijciatur de eius mente, ut notat Bonacin. d. tract. de oner. & oblig. denunc. pun. 1. §. 8. num. 5. vers. ex quo patet.

Si verò post monitionem se non correxerint, tunc vtique denunciandi sunt Genuens. in Prax. Archiep. cap. 18. n. 4. & alijs communiter. ut autem correctio fraternæ iudicetur non profutura, non satis est, vt ea semel fiat, & non proficit, sed iterum, atque iterum est adhibenda, quamdiu iudicio prudentis speretur emendatio, ut d. Sigund. de Præcept. eccles. tr. 2. lib. 4. cap. 3. n. 31. quem refert Dian. par. 1. tr. 4. ref. 2. vers. idem docuit Bonacin. ioco cit. d. §. 8. n. 4. Addit S. Tho. 2. 2. q. 3. d. art. 7. Genuens. in Prax. cap. 18. n. 7. quod si dubitetur, vtrum quis ex malitia, an ex ignorantia peccet, hoc est si probabiliter dubitetur de eius pertinacia, etiam tunc prius est admonendus, quam denunciandus; quia in meliorem partem interpretatio est faciendã, & hanc sententiam esse valde æquam dicit Martin. Del. loco cit. Dian. vbi supra tr. 4. ref. 2. in fin. & cū hac modificatione intelligenda esse edita inquisitorū censet Peirin. loco cit. §. 9. n. 27. quia præceptum superioris intelligendum est saluo ordine fraternæ correctionis S. Tho. vbi supra d. art. 7. vbi etiam dicit, quod si verè constet, aliquem esse iam emendatum, non esset denunciandus; quod arbitrio

trio boni viri remittitur, qui considerata qualitate personæ id iudicabit *Genuens. d. cap. 18. n. 6.* Vnde non denunciante in tali casu ab excommunicatione in edictis Inquisitorum contenta excusat *Caren. par. 2. tit. 9. §. 4. n. 18. in fin.*

12 Idemque de alijs criminosis, vel suspectis de heresi, qui vigore huiusmodi edictorum sunt denunciandi, dicunt DD. *apud Dian. par. 4. tr. 4. ref. 3. vers. sed contrariam sententiam Martin. Delr. loc. cit. l. 5. sect. 4. vers. sextò tenetur.*

Observat tamen *Genuens. in Prax. cap. 18. num. 10.* quod suspecti de heresi vehementer, vel violenter tantum denunciandi sunt, non autem leuiter de heresi suspecti; quia periculosum est Iudici ob leuem heresis suspicionem, honestum hominem de fide interrogare. contrarium tamen quotidiè practicatur in Tribunali S. officij, teste *Caren. loco cit. n. 2. tit. 9. §. 2.* præsertim cum suspicio leuis in hoc crimine habeatur pro legitima ad effectum saltem cogendi taliter suspectum ad abiurandum de leui *iuxta tex. in cap. accusatus de Hæret. in 6.*

13 Dicitur autem suspicio de heresi vehemens, vel leuis, si indicia erunt vehementia, vel lenia *Megal. in Promptuar. ver. abiuratio hæresum num. 1.* quod ex qualitate facti, & personarum, & alijs circumstantijs prudens Iudex iudicabit: Vnde tales vel de vehementi, vel de leui abiurare debent eiusdem Iudicis arbitrio *Dian. par. 4. tr. 7. ref. 6. & 21.* Huiusmodi verò indicia, ex quibus red-

ditur quis suspectus de heresi, per duos testes contestes probari debent *Boff. in tit. de Hæret. n. 5.*

Abiuratio verò de leui vt plurimū fit in secreto imposita pœnitentia salutari, & reus regulariter non torquetur *Genuens. in Prax. Archiep. cap. 68. n. 8. & 9. Dian. par. 4. tr. 7. ref. 7. vers. notandum est hic Piasec. in Prax. Episc. par. 2. cap. 4. n. 41.* & aliquando solet imponi pœnitentia publica, vt videlicet reus teneat candelam accensam in ecclesia, dum Missa solemniter celebratur, omissa abiuratione, vt *d. Genuens. d. cap. 68. n. 13.* abiuratio tamen de vehementi in publico fieri consuevit, ac reus torquetur pro vltiori veritate super vsu, intentione, & complicibus *Genuens. loco cit.*

Consentur autem vehementer suspecti de heresi contrahentes binas nuptias, comedentes carnem diebus ab ecclesia prohibitis sine necessitate, admiscentes sacramenta, vel sacramentalia in sacrilegijs, quique nefarijs Demonibus preces fundunt, aut illis sacrificant, hæreticaliter blasphemantes Deum pluries, & frequenter, percutientes, seu deturpantes imagines sanctorum, contamaces in causa fidei, impediens officium S. Inquisitionis, conuersantes cum hæreticis, aut eorum familiares, sollicitantes mulieres, aut masculos ad turpia in confessione, & alij similes, *Royas in tract. de Hæret. sing. 3. 4. & 5. Genuens. in Prax. Archiep. cap. 18. n. 11. & cap. 68. n. 8. Dian. par. 4. tr. 7. ref. 4. 8. 9. & 10. & alij.*

Suspecti verò leuiter de hæresi dicuntur semel, aut bis in ira blasphemantes, aut sustinentes excommunicationē per annum, nō tamen in causa fidei, vel qui uiuente vxore deueniunt ad actum proximum contrahendi cum alia V. g. faciendo contractum dotis, denūtiationes in ecclesia *Barbos. de offic. & pot. Episc. par. 2. all. 40. n. 48. Dian. par. 4. tr. 7. ref. 4.* item non reuelantes hæreticos regulariter sunt tantum leuiter de hæresi suspecti, quia tales vt plurimum omittunt denunciare non in defensionem hæresis, sed ex amicitia, vel alia causa *Duard. ad bull. Cæn. lib. 2. can. 1. q. 33. conclus. 1. n. 17. Caren. p. 2. tit. 9. §. 9. n. 43.* Obseruat tamen *Pegn. in Direct. Inquis. par. 2. comment. 85. in fin. quem refert Dian. par. 4. tr. 7. ref. 1. vers. queritur. 2.* quod ferè semper in hoc sunt, & personarum, & causarū circūstantiæ considerāde, ex quibus interdū vehemēs suspicio, interdū leuis, interdū verò nulla oritur. Hinc fit, vt non omnes detinentes libros prohibitos censeantur de hæresi suspecti, & ideo non omnes denunciādi sunt, sed ij, quos uir prudens arbitrabitur, vt *d. Genues. in Prax. Archiep. cap. 18. n. 13. ubi ita intelligit constitutionem Pij IV. incip. Dominici Gregis*; nulla enim videtur esse suspicio, si retinens esset homo probatæ vitæ, si nescit legere, aut si inconsideratè, aut parum legerit: si eos cum hæreditate nescius acceperit, aut si quamprimum sciuerit, episcopo præsentauerit: idem esset, si libri

scripti ab hæreticis nihil contra fidem contineant, sed ad Grammaticam, medicinam, aliasque prophanas artes pertineant *Genues. loco cit. Ricc. in Prax. for. eccl. p. 1. ref. 437.*

Addit *Dian. par. 4. tr. 7. ref. 21.* quod non denunciātes hæreticum ex meru, vel amicitia, vel simili causa nullo modo sunt suspecti de hæresi, neque puniendi iuris latis contra fautores hæreticorū, sed alijs arbitrio Inquisitorum, tamquam inobedientes eorum mandatis.

14 Quæres, an, & quando retinentes, seu legentes libros prohibitos in excommunicationem incurrant? Resp. quod qui scienter legunt, aut retinent sine sedis Apostolice licentia libros hæreticorū hæresim continentes, vel de Religione tractantes, incidunt in excommunicationem *i. Bullæ Cænæ*; illi verò hæreticorum libri, qui neque hæresim continent, neque tractant de Religione, non sunt vetiti in bulla Cænæ, sed in indice librorum prohibitorum, vbi etiam legi, aut retineri sub excommunicatione prohibentur huiusmodi hæreticorū libri, vel cuiusuis Auctoris scripta propter hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem damnata, vt *statuit Pius Quartus in Cōstitutione supra cit. & notat Bonacin. de Censur. in part. disp. 1. q. 2. pun. 4. n. 1. & seq. vbi etiam dicit, quod hæc excommunicatio nulli reseruata est, & ideo quilibet Confessarius potest absolvere iuxta cap. nuper de Sent. excom.*

Qu

Quī autem libros alia de caufa prohibitos legerit, vel habuerit, 17 præter peccati mortalis reatum. Episcoporum, & Inquisitorum arbitrio punitur, *vt d. Dian. par. 4. tr. 7. ref. 6.* non tamen incidit in hanc Indicijs excommunicationē, *vt constat ex d. constit. Pij IV.*

15 Notandum est autem, quod habentes libros prohibitos non satisfaciunt illos comburendo, sed necessario eos deferre debent Inquisitoribus, vel Episcopis, *Barbof. de offic. & pot. Episc. par. 3. all. 90. num. 5.* Episcopi verò licet possint eo modo, quo Inquisitores, publicare edicta super libris prohibitis, eosque recipere, quia Sacrum Con. Tridentinum multum confidit de Episcopis, *vt in Decret. de edition. & usu sacror. libror. sess. 4. & in Indic. libror. prohib. reg. 4. 9. & 10.* collectos tamen libros prohibitos Inquisitoribus consignare tenentur, *vt resoluit Sac. Congregat. Inquisitionis teste Leon. in Thef. for. eccles. par. 3. cap. 6. nu. 11. in fin. Piafec. in Prax. Episc. par. 2. cap. 4. num. 39.*

16 Notandum 2. eos, qui legunt, vel retinent libros catholicorum, in quibus referuntur, vel inferuntur errores, vel adorationes hæreticorum, nō affici excommunicatione bullæ Cene Domini etiā si legant animo imbibendi errores: idemque dicendum de legentibus libros Infidelium non baptizatorum, in quibus continentur errores contra fidem, quia isti non sunt libri hæreticorum, *vt dicunt DD. quos refert, & sequitur Bonacin. de Censur. in part.*

disp. 1. q. 2. pun. 4. nu. 21.

17 Quæres 2. an Episcopus, seu Inquisitor possit dare licentiam retinendi, seu legendi huiusmodi libros prohibitos? Resp. quod nec Episcopus, nec Inquisitor potest hodiè secum dispensare circa lectionem librorum prohibitorum, nec dare alijs licentiam tales libros legendi ex constitutione Urbani VIII. *Incip. Apostolatus officium,* vbi reuocantur omnes, & quæcunque licentia legendi, & habendi libros quoscunque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, etiam ratione Astrologiæ iudiciariæ, vel alias quomodolibet prohibitos quibuscunque personis tam secularibus, quam regularibus cuiuscunque ordinis, Societatis, & instituti, ac quacunque dignitate etiam ecclesiastica fulgentibus cuiuscunque status gradus, conditionis, qualitatis, & præheminentiæ, etiam speciali nota, & mentione dignis concessa, *vt refert Barbof. de offic. & pot. Episc. par. 3. all. 90. nu. 6. & notat etiam Dian. par. 4. tr. 8. ref. 46. in fin. vbi subdit, quod hodiè hanc facultatem concedit solum Sac. Congregatio Inquisitionis.*

In casu tamen magnæ necessitatis, in quo Summus Pōtifex, aut Sac. Congregatio adiri non possit, licitum erit Episcopis huiusmodi licentias concedere: tunc enim non præsumitur, Papam Episcopis adimere facultatem dispensandi, *vt d. Bonacin. de Censur. in partic. d. disp. 1. q. 2. pun. 4. num. 10. & alij.*

§. II.

*A quo Iudice, & qua poena
Heretici puniantur.*

18 **Q**uamuis hæresis crimen à lege civili multis pœnis, & præcipuè ultimo supplicio puniatur, ut in *l. Arriani, & l. quicumque*, ut tot. tit. C. de Heret. & manich. nihilominus hoc delictum non est mixti fori, sed merè ecclesiasticum; & ideo Iudices sæculares sese intromittere nõ possunt, ut est tex. in c. ut inquisitionis de Heret. in 6. & statuit etiam Greg. XIV. in constit. que incip. Cum alias nonnulli, quam refert Quarant. in ver. Reuerentia Diuinorũ, & in hoc conueniunt omnes Doctores.

Hæc igitur cognitio ad Episcopos, & Inquisitores tantum spectat *cl. 1. §. propter quod de Heret.* qui tamquam sedis Apostolicæ delegati etiam contra Regulares, & alios exemptos procedunt *cap. ad abolendam de Heret. cap. accusatus §. sacerdotes eod. tit. in 6.* nec possunt Superiores

19 Regularium hac in re se intromittere cum suis subditis, sed debent eos illicõ deferre ad Sanctũ Tribunal. ex decreto Pauli V. apud Barbof. de offic. & pot. Episc. par. 2. all. 40. n. 39. Ricc. in Collect. decis. 567. par. 3. & in Prax. par. 1. ref. 557. Megal. var. resol. tom. 1. ref. 21. num. 11.

20 Hinc fit, vt Rei etiam ex alio crimine capti per alios Iudices, si de hæresi sint accusati, ad Inquisitores, si eos postulauerint, sunt remittendi: & interim exequutio

ratione aliorum criminum est suspendenda, quousque de hæresis crimine cognoscatur, ut d. Trasmier. in Tract. de Polygam. lib. 2. quæst. 16. n. 5. & seq. quem refert, & sequitur Barbof. d. par. 2. all. 40. num. 51.

21 Quare si in eodem loco adfit Episcopus, & Inquisitor, potest vterque tam simul, quam diuisim inquirere, reos citare, arrestare, siue capere, ac tuta custodia mancipare *d. cl. 1. §. propter quod.* & notat etiam Piaser. in Prax. Episc. par. 2. cap. 4. n. 39. Marcell. Vulp. in Prax. Iudic. for. Eccles. c. 41. n. 32.

22 Debent tamen Episcopi illum in procedendo modum seruare, quem Inquisitores seruare tenentur per iura communia, vel per speciales cõcessionis, seu ordinationes sedis Apostolicæ *cap. per hos de Heret. in 6.* & ideo in examine testium ultra Iudicem, & Notarium, debent interuenire duæ Religiosæ, & discretæ personæ propter pondus criminis *cap. vt officium §. verum quia eod. tit. in 6.* & si Religiosi, aut Clerici non inueniantur, possunt adhiberi etiam laici, modò sint honesti, ac graues, *Genuens. in Prax. Archiep. cap. 68. n. 1. Piaser. loco cit. num. 41.* quod etiam seruari debet in examine Rei, *Marcell. Vulp. d. cap. 41. num. 34.* vbi etiam dicit, quod si Episcopus, vel Inquisitor nõ possit alias duas reperire personas, quæ huiusmodi examini testium, vel Rei interueniant, debet saltem in fine examinis coram duobus testibus depositio legi, idque in actis registrari.

Testes

Testes autem sunt diligenter interrogandi, an Inquisitus protulerit hæresim seriò, vel iocosè vel ex ignorantia, vel referendo aliorum opinioniones, & qua intentione, *vt d. Genuens. in Prax. Archiep. cap. 68. n. 1.* non enim dicitur hæreticus, nisi qui pertinaciter credit aliquam hæresim, seu qui contra scripturam sacram, aut ecclesiæ catholicæ definitionem sciens errat *cap. qui in ecclesia 24. q. 3. clem. vn. §. porro de sum. Trinit. S. Tho. 2. 2. q. 11. art. 2. Nau. cap. 11. num. 22. & alij apud Dian. par. 4. tr. 7. ref. 36. vers. quare.*

Vnde si quis sententiam suam quamuis falsam, atque perversam nulla pertinaci animositate defendat, quærat autem tota sollicitudine veritatem, corrigi paratus, cum inuenerit, nequaquam est inter hæreticos computandus *cap. dixit Apostolus 24. q. 3.*

23 Ad torturam verò, vel ad sententiam neque Inquisitor sine Episcopo, aut eius Vicario, neque Episcopus sine Inquisitore procedere potest *cap. vt commissi de Hæret. in 6. d. cl. 1. §. propter quod* Vnde non potest Inquisitor sine Episcopo cogere reū ad abiurationem, quia abiuratio quædam, condemnatio est *Barbof. d. par. 2. all. 40. num. 39. vbi cit. Zanard. in Direct. Theol. par. 2. cap. 6. quæst. 15. Azor. instit. mor. par. 1. lib. 8. c. 18. q. 16. Molin. de Iust. tract. 5. disp. 28. num. 19.*

24 Si verò in sententia proferenda non cõueniant, tunc per vtrūque negotium sufficienter instructum ad sedem apostolicam re-

mitti debet *cap. per hoc de Hæret. in 6.* potest tamen alter sine altero reos absolueret: quia ius antiquum solum correctum est in cõdemnatione *secundum glos. in d. clem. 1. ver. contra eos, quam esse communiter receptam dicit Clar. in ver. Hæresis vers. sed quis inter.* Sed contrarium tenet Simanc. *in Cathol. Instit. tit. 3. nu. 9. Roias sing. 27. num. 7. Zech. in Sum. tract. 1. tit. de fide cap. 11. num. 14. Azor. to. 1. lib. 3. cap. 18 q. 16. quos refert: & sequitur Dian. par. 4. tr. 8. ref. 50. & ideò opinio d. glos. non est admitenda, nisi vbi adesset consuetudo in contrarium legitimè prescripta.*

25 Obserua tamen, quod licet in alijs criminibus post sententiam absolutoriam nõ possit reus absolutus iterum de eodem crimine vexari, tamen in crimine hæresis contrarium statuit Pius V. *vt refert Dian. par. 4. tr. 7. ref. 35.* nam in tali causa sententia absolutoria nunquam transit in rem iudicatã & ideò probationes superuenientes coniungi possunt cum præcedentibus insufficientibus *iuxta communem Doctorum sententiam.*

26 Obserua 2. quod postquam cõcorditer Episcopus, & Inquisitor imposuerunt delinquenti aliquã pœnam, possunt illam mitigare, vel mutare, non tamen vnus sine alio *cap. vt commissi de Hæret. in 6. & ita statuisse etiam Urbanum VIII. refert Dian. p. 4. tr. 7. ref. 37:* vbi addit, quod in Inquisitione Hispana ex priuilegio speciali summi Pontificis solus supremus Inquisitor potest minuire, & rela-

ssf xare

xare pœnas delinquentibus impositas.

27 Vbi verò Sancta Inquisitio sita non est, Inquisitorum munus Episcopi præstant *Barbos. d. par. 2. all. 40. num. 39.* & habent eadem privilegia circa officium Inquisitionis, quæ habent Inquisitores delegati *Ricc. in Prax. for. eccles. par. 2. ref. 203. ubi citat Pegn. in 3. p. Direct. Inquis. schol. 112.*

28 Hæretici autem formales, si nolint ad fidem ecclesiæ redire, ultra excommunicationem in Bulla: Cœnæ contentam, & infamiam, de qua in *cap. infames 6. q. 1.* sæculari iudicio relinquuntur animadversione debita puniendi, clericis à suis ordinibus prius degradatis, & excommunicatis *2. ex. de Hæret. siue confessi fuerint, siue per legitimos testes conuicti, ut dicunt DD. apud Dian. d. par. 4. tr. 7. ref. 25 & de consuetudine tam laici, quàm clerici igne comburantur, ut d. Vitali. de Malis. tit. de Crimin. Hæref. num. 6. & si absentes fuerint, eorum statua comburitur Dian. par. 4. tr. 7. ref. 27.* Idem dicendum de Apostatis à fide, qui subiacent eisdem pœnis, quibus subduntur hæretici *cap. contra Christianos de Hæret. in 6.*

Addit Loccatell. de *Question. Iudic. insp. 5. numero 191.* quod in hoc crimine, si reus interrogatus non vult respondere, vel obscure responderet, uti pertinax, & conuictus potest condemnari.

Magistratus verò sæcularis quæcumque hæreticum sibi à iudicibus fidei traditum debet ultimo supplicio afficere non obstante,

quavis appellatione *cap. ut inquisitionis de Hæret. in 6.* ubi omnes Leges ciuiles in fauorem fidei cõditæ contra hæreticos approbantur, ut notat etiam *Boff. tit. de Hæret. nu. 37.* nec potest Iudex laicus in tali casu pœnam commutare, nec aliquo modo de hoc crimine cognoscere *d. cap. ut inquisitionis & est communis DD. opinio, ut d. Clar. §. fin. q. 96. vers. quæro etiam alias esset suspectus de Hæresi, & possit ab Inquisitoribus puniri, ac iurisdictione priuari cap. ad abolendam de Hæret. Barbos. d. all. 40. num. 51. ubi citat Rebuff. to. 2. ad leg. Gall. tit. de Litter. requisitor. in prin. ip. n. 20. Menoch. de Præsumpt. lib. 5. quest. 6. num. 31.*

Obserua tamen, quod Inquisitor, & Episcopus non condemnant ad mortem, sed tantum declarant, reum esse hæreticum, ipsumque exuunt privilegio clericali, si est Clericus, ut d. *Boff. tit. de for. comp. nu. 160. Clar. in §. fin. q. 36. vers. sed quæro Bonac. to. 2. disp. 10. q. 2. pun. 1. §. 4. n. 9.* non enim potest Iudex ecclesiasticus sententiam sanguinis ex: *Nè Cler. vel Monach.*

Filij quoque hæreticorum usque ad secundam lineam paternam, ad primam verò maternam sunt inhabiles ad officium ecclesiasticum, seu sæculare, si eorum Patres ante mortem ecclesiæ reincorporati non fuerint *cap. statutum 2. de Hæret. in 6.* quemadmodum in crimine læsæ maiestatis humanæ filij delinquentis ab honoribus, & officijs arcantur, ac perpetuam incurrunt infamiam *h.*

quis-

quisquis *S. filij C. ad l. Tul. maiest.*
 Præterea bona hereticorum ipso iure sunt confiscata *cap. cum secundum de Heret. in 6.* illaque de iure applicantur fisco ecclesiæ in terris ecclesiæ; sed in terris imperij applicantur fisco Curie secularis; etiã si catholicos habeant filios *cap. vergentis ex eod. tit. Boss. tit. de Heret. num. 33.* Bona autem clericorum in tali casu applicantur ecclesijs, ubi sunt beneficiati: & si plura beneficia obtineant, inter ecclesias diuidantur pro rata *cap. excommunicamus S. damnati iuncta glos. in ver. stipendia eod. tit.* si verò beneficia non habeant, pertinent ad fiscum Ecclesiæ Cathedralis *ut d. Clar. in S. heresis vers. item bona;* sed hodiè locis pijs applicantur *ex decreto Concilij Tridentini sess. 25. de ref. cap. 3* quare bona alienata ab heretico à die commissi criminis, & ante sententiam declaratoriam recuperat fiscus ab emptoribus etiam bonæ fidei, nec tenetur restituere pretium huiusmodi emptoribus *Ricc. in Collect. dec. 3640. p. 8 ubi citat Thesaur. dec. 40. Rot. Roman. decis. 747. num. 9. par. 4. in Nouis. Clar. in S. fin. q. 51. vers. scias etiam;* & hæc pœna confiscationis imponi potest etiã post mortem heretici, si de heresi legitimè cõstet *iuxta cap. accusatus S. in eoverò casu de Heret. in 6.* quemadmodum etiam post mortem eius memoria damnatur, ac statua cõburitur *Clar. in d. S. heresis vers. item de crimine Dian. par. 4. tr. 7. ref. 28.* tunc autem citandi sunt filij, vel heredes defuncti, illisque

danda est copia indiciorum, qui etiam per procuratorem comparere possunt, *ut dicunt DD. quos refert, & sequitur Dian. par. 4. tr. 7. ref. 28.* hoc tamen intellige intra quinquennium à die mortis defuncti: transacto enim quinquennio memoria defuncti damnari nequit, nec bona possunt confiscari *iuxta glos. communiter receptam in l. Manichæos vers. subire C. de Heret. Clar. in S. fin. q. 51. vers. scias etiam in fin.*

Dotes etiam vxorum propter heresim maritorum confiscantur, si scieter matrimonium cum Hereticis contraxerint *ex cap. decreuit, & ibi glos. in ver. tunc de Heret. in 6.* sed probanda est talis scientia, quia ignorantia in dubio præsumitur *l. verius ff. de Prob.*

Item propter huiusmodi crimen vacant beneficia ipso iure *cap. ad abolendam ex de Heret. Ricc. in Prax. for. eccles. par. 3. ref. 455.* quorum collatio in tali casu reservatur Papæ *ex constitutione Pij V. ut d. Barbof. in d. cap. ad abolendam num. 5.* Huiusmodi autem beneficia etiam ante sententiam declaratoriam possunt tamquam vacantia impetrari, cū illa sententia non priuet, sed priuatum declarat, *ut decisum refert Ricc. in Collect. dec. 3640. par. 8.* non tamen tenetur reus dimittere beneficia ante sententiam criminis declaratoriam, *Barbof. in d. cap. ad abolendam num. 8.*

Addunt alij, quod etiam ipso iure vacant pensiones, & beneficia filiorum heretici etiam prius obtenta, *Ricc. loc. cit. ubi etiam refert,*

ita resoluisse Rot. in vna Con-
chen pensionis 6. Martij 1598. co-
ram Peregrino. sed hoc de con-
suetudine non feruatur, vt dicit
Clar. in S. Hæresis vers. Item Cle-
rigus.

Item propter hæresim Iuspa-
tronatus amittitur c. cum secun-
dum de hæret. in 6. & tunc Iuspa-
tronatus non transit ad fiscum,
sed liberatur beneficium, & illud
ius applicatur ecclesiæ, vt dicunt
DD. apud Leon. in Thes. for. Ecclef.
par. 2. cap. 6. n. 32.

Obserua tamen, quod per con-
demnationem, vel confiscatio-
nem factam à Iudice seculari
Reus non amittit Iuspatronatus,
iuxta glos. in Clem. Pastoralis ver.
subiecta de sent. & re iud. quam
communiter sequuntur Doctores,
vt d. Leo loca cit. num. 33. quicquid
dicat glos. in cap. filijs ver. propin-
quis 16. q. 7.

- 29 Si verò hæreticus præuia pœ-
nitentia paratus sit redire ad fi-
dem Ecclesiæ, pro prima vice,
non traditur Curie seculari, nec
eius bona confiscantur, sed abiur-
ratione de formali publicè facta
ad pœnam carceris, vel tiremiû,
vel aliam arbitrariam iuxta deli-
cti, & personarum qualitatem,
damnatur d. cap. ad abolendam de
Hæret. Megal. in Promptuar. ver.
abiuratio hæresum n. 1. Boss. in tit.
de Hæret. n. 17. & seq. Clar. in S.
hæresis vers. sed quero Piasec. in
Prax. Episc. par. 2. cap. 4. n. 43. vers.
in alijs autem Dian. par. 4. tr. 7. ref.
24. etiam si post sententiam pœ-
niteat Clar. loco cit. vers. sed vsque
Boss. ubi supra n. 20. immò suffice-

ret, si pœniteat, postquam è car-
ceribus in Ecclesiã pro publica
fidei actione ducitur, modò spe-
cialia conuersionis signa tunc
ostenderit, vt dicunt DD. apud
Dian. d. ref. 24.

- 30 Secus dicendum est in hæreti-
co relapso, qui scilicet post abiur-
rationem erroris deprehensus
fuerit in abiuratam hæresim re-
cidisse; tunc enim sine vlla au-
dientia seculari Iudicio relin-
quitur puniendus d. cap. ad abolendam: idemque dicendum, si quis
errauit in vna specie hæresis, vel
in vno articulo, & abiurauit hæ-
resim simpliciter, & postea errat
in alio cap. accusatus. S. eum verò
de Hæret. in 6. & est communis
opinio, vt d. Bonacoff. relatus in
Sijntagm. opin. comm. tit. de Hæresi
cap. 1.

Pro relapso etiam habetur ne-
gans Trinitatem, aut Diuinitatē
Christi Domini, aut eius concep-
tionem de Spiritu Sãcto, aut eius
mortem, vt nos redimeret, aut
Virginitatem Virginis Mariæ:
vnde in his casibus etiam pro-
prima vice tradendus est Curie
seculari ex consuetudine Clemen-
tis VIII. incip. Dominici Gregis,
quam refert Quarant. in ver. Hæ-
retici. eademque pœna puniuntur
Magistratus, ac Domini Ec-
clesiastici, vel temporales schis-
matici, aut hæretici, seu hæresim
vel schisma excitantes, qui que
hæresim Principi persuadere tē-
tauerint, vt d. Dian. par. 4. tr. 7. ref.
24. vers. notandum est tamen Pia-
sec. in Prax. par. 2. cap. 4. numer. 43.
vers. qui item.

Simi-

Similiter relapsus censetur, ac relapforum pœna punitur qui pœnitentiam sibi iniunctam per Inquisitores non adimplet *d. p. ad abolendam de Heret. Ricc. in Colleſt. decis. 123. par. 1. Megal. var. resol. to. 2. ref. 149. Barboſ. in d. cap. ad abolendam. nu. 17. idem dicendū* 31 de Hereticis fictione iuris impœnitentibus, quales sunt qui legitimis testibus conuicti negant, se hæresim commiſſiſſe *iuxta communem, & receptam opinionem DD. quos refert Clar. in d. S. heresis vers. & nota. eademq; pœna plectitur confitens diminutus, qui scilicet non fatetur omnes suos errores, aut omnes qualitates, quæ respiciunt veram, & formatam hæresim: vel non omnes complices reuelauit, dummodò diminutio plenè probetur, & circa illa non præſumatur obliuio, quod relinquitur arbitrio prudentis Iudicis, ut dicunt DD. quos refert, & sequitur Dian. par. 4. tr. 7. ref. 25*

Notandum est etiam, quod si talis reus aliquos complices in suo examine subtrahit, quia ex relatione sibi grane damnum imminabat, non esset tunc indistinctè puniendus, & Curia seculari tradendus tamquam diminutus, sed mitius damnandus, ut d. Frei. in addit. ad tract. de Confess. sollicit. q. 19. n. 15. quæ refert idè Dian. p. 1. tr. 4. ref. 7. vers. Hinc Pegna &c.

Item relapsus etiam dicitur, si fugiat è carcere, illo extracto secundum Barboſ. in d. cap. ad abolendam. nu. 16. & alios. sed contrarium videtur verius; hoc enim casu hereticus reconciliandus est, sed ma-

ior pœnitentia pro fuga ei iniungi debet *Dian. d. p. 4. tr. 7. ref. 14. ubi citat. Sonſ. in Appor. lib. 3. c. 29. n. 5.*

Curia quoque seculari traditur qui abiurare recusat *ex constitut. Martini V. quæ refert Dian. d. par. 2. tr. 7. ref. 14. vers. nota etiã:* 31 Obserua tamen, quod huiusmodi hereticis, etiã si pluries sint relapsi, si pœnitentiam egerint, non denegantur sacramenta Confessionis, & eucharistiæ; quia ecclesia nulli claudit gremiũ redeunti: nõ tamen euitadunt pœnam corporalem, sed tunc prius laqueo suspenditur, & deinde mortui igne crematur *c. super eo, ubi glos. de Heret. in 6.*

32 Obserua 2. quod si reus in tortura hæresim confiteatur, & deinde huiusmodi confessionem extra tormenta ratificet, reconciliandus est; quia in tali casu hæc confessio libera, ac spontanea censetur, & ita omnium consensu receptum esse dicit *Simanc. in Enchir. tit. 58. n. 14. Roias de Heret. p. 2. n. 292. quos refert Dian. p. 4. tr. 7. ref. 24. vers. non desinam, & vers. seq.*

33 Obserua 3. quod non dicitur verè in hæresim relapsus ob non adimpletam pœnitentiam qui verè prius in hæresim nõ est lapsus: sed iterum est ei alia pœnitentia iniungenda arbitrio Inquisitorũ; *Megal. var. resol. to. 2. ref. 149. nu. 8. ubi citat. Simanc. de Cathol. Instit. tit. 47. rubr. de Pœnit. & Conuers. n. 77. & Farinac. de Heres. q. 193. n. 147. vel tamquam impœnitens puniendus est pœna arbitraria, ut d. Dian. p. 4. tr. 6. ref. 14. vers. dicendum est igitur.*

Vnde suspectus de vehementi nõ dicitur verè relapsus ex eo, quod iterum de vehementi suspectus sit; sed ex his duabus suspitionibus vehementibus violèta suspicio procedit, *Megal. loco cit. nu. 7. & in promptuar. ver. Abiuratio heresum. nu. 2. vbi citat Farinac. de Hæres. q. 95. num. 25.*

34 An verò damnandus sit tamquam relapsus is, qui de formali abiuravit, si de secundo lapsu vehementer suspectus sit? negat Ricc. in *Collect. decis. 123. par. 1. & alij apud Dian. p. 4. tr. 7. ref. 26. vers. solum hic*, vbi dicit, quod ita seruetur per Inquisitores Italiae; & hæc quidem sententia benignior est; sed contrariam existimo in iure veriorè *per text. expressum in cap. accusatus de Hære. in 6. vbi dicitur, quod si quis abiuravit hæresim, de qua erat vehementer suspectus, & deinde cõstet, in eandem hæresim incidisse, censetur relapsus, ac relapsorum pœna punitur, etiamsi prima hæresis non fuerit plenè probata, & ita tenet Sylu. in ver. hæresis 1. n. 15. Megal. var. resol. to. 2. ref. 149. n. 7. vbi asserit, quod relapsus dicitur, quando plenè constat de vno lapsu priori, vel posteriori.*

Observa 4. quod si relapsus sponte, & non ex metu, nec iudicij præuenti redeant ad ecclesiam, eorum vitæ parçitur, *Sancta rell. in Tract. de Hæres. c. 42. n. 18. Decian. in Tract. crim. lib. 5. c. 56. n. 12. & alij apud Barbos. in d. cap. ad abolendam n. 20. & 21.*

35 Observa 5. quod abiurare re-

cusans tunc curiæ seculari traditur, quando aut confessus, aut conuictus, aut in heresi manifestè deprehensus fuit: si verò non fuerit confessus, vel conuictus, non est statim tradendus Curie seculari, sed prius excommunicari debet; & si per annum pertinaciter in excommunicatione persistat, tamquam hereticus condemnatur *Dian. par. 4. tr. 7. ref. 14. vers. nota etiam, vbi citat Umbert. Locat. in Prax. Inquis. ver. suspicio n. 8. Hyppolit. Riminald. lib. 4. conf. 395. n. 64. Eijmeric. in Direct. Inquis. par. 2. q. 55.*

36 Queres, qua pœna puniantur fautores, receptatores, vel defensores hæreticorum?

Resp. quod si id faciant ex motiuo heresis, vel intentione fauendi heresi, incurrunt in excommunicationem contentam in Bulla Cene in princ. *Bon. in de Censur. in part. disp. 1. q. 2. pun. 3. num. 1. & seq. Barbos. in cap. excommunicamus 1. §. credentes n. 23. de Hæret. Graff. decis. aur. par. 1. lib. 2. cap. 9. num. 9. & seq. & alij communiter*; præterea arbitraria pœna puniuntur, & abiurant etiam de leui, vel de vehementi iuxta qualitatem circumstantiarum, iudiciorum, & personarum, *vt dicunt DD. apud Dian. d. par. 4. tr. 7. ref. 21.* sc̄cus dicendum est, si quis beneficium faciat heretico ratione amicitiae, vel consanguinitatis, vel metus, vel ob aliam similem causam; tunc enim non incideret in dictam excommunicationem, *arg. cap. accusatus §. ille quoque, vbi glos. in ver. non possit, & §. sacerdo.*

cerdotes de Heret. in 6. N. u. c. 27. n. 55. Bonacin. loco cit. & alij, & lenius in tali casu punitur, videlicet vel exilio, vel multa pecuniaria, & ad summum abiurat de leui arg. l. 2. ff. de Recept. Dian. par. 4. tr. 7. ref. 21.

In dubio autem presumitur quis prestare auxilium, vel favore hereticis propter sanguinis coniunctionem, seu amicitiam, non autem propter heresim: nisi receptans sit extraneus, tunc enim cessat naturalis affectio, & inclinatio, *Bonacin. de Censur. in part. disp. 1. q. 2. pun. 3. n. 2. in fin.*

37 Quæres 2. an hereticus poenitens remaneat inhabilis ad retinenda beneficia post abiuratum heresim?

Resp. quod si hereticus confessus fuit heresim, vel de ea in actis conuictus fuit, tunc abiurans remanet inhabilis ad beneficia, & officia retinenda, & obtinenda, donec fiat habilis per dispensationem Papæ: quia in tali casu constat, eum fuisse hereticum. *Nau. cons. 18. n. 6. de Heret. Barbosa. in d. cap. ad abolendam n. 10. idem dicendum, si abiuravit ob suspicionem violentam, tunc enim sicut verè, & formaliter hereticus est habendus, ut post Eymen. & Pegn. d. Megal. in Promptuar. ver. abiuratio heresim n. 5: secus esset, si abiuraverit heresim ob suspicionem leuem, vel vehementem: hoc enim casu non remaneret inhabilis ad beneficia, & Canonicatus etiam in Cathedrali obtinendum, nec priuatur ob*

retis cum verè non sit hereticus, sed potius per abiurationem se purgat, ostenditque se innocetum contra suspicionem ortam, ut dicunt DD: supra citati, quibus adde Bonacoss: relat. in Syntag: opin: comman: tit. de heresi cap: vn: Ricco: in Collect: decis: 123: par: 1: & in Prax: for: eccles: par: 1: ref: 438: ubi refert, ita resouisse Rot. in vna Gadicif: Canonicatus 20: Iunij 1587: coram Comitulo.

38 An verò remaneat inhabilis ad audiendas confessiones? affirmatiuè respondeo, si de formalì, aut de violenta, vel etiam vehementi abiurauit, secus si de leui, ita sentit Ricco: in Collect: decis: 567. par: 3:

39 Quæres 3. an in causa heresis admittantur testes singulares, & alij inhabiles vel minus idonei? Resp. quod huiusmodi testes non solum faciunt indicium ad torturam, sed etiam probant ad imponendam poenam extraordinariam, exceptis inimicis, cap. in fidei, & cap. accusatus §. licet de Heret. in 6. Genuens. in Prax. Archiep. cap. 68. num. 11. Dian. par. 4. tr. 7. ref. 31. & tr. 8. ref. 57. nō tamen probant ad conuincendum de heresi, & ad imponendam poenam ordinariam: tunc enim requiruntur duo saltem testes, qui sint cōtestes, fide digni, & omni exceptione maiores, inter quos admittitur etiam Denunciator iuxta cap. in omni de Testib. Piasec in Prax. d. par. 2. cap. 4. num. 41. & alij communiter.

Hos tamen intellige, quando reus

reus esset male vite, & fame, tunc enim posset pena ordinaria puniri ex testimonio duorum testium secus si reus esset integre fame, & vita incorrupta; hoc enim casu non esset incongruum, aut differre supplicium, donec forte alia addantur probationes, aut mitius punire *Pegn. in Direct. Inquis. comment. 20. Rotas de Heret. par. 2: n: 103: quos refert Dian. par. 4: tr: 7. ref: 32: qui eadem. par. 4: tr: 6: ref: 111* dicit, quod hodie vt plurimum, non damnatur hereticus ad penam ordinariam, nisi aduersus illum adsint tres testes contestes omni exceptione maiores.

40 Notandum est autem, quod condemnatus in penam arbitrariam ex defectu probationis, superueniente deinde legitima heresis probatione, potest vt hereticus in penam ordinariam damnari, ac brachio seculari tradi, *Dian. par. 4: tr: 7: ref: 35: ubi citat Sous. in Aphor. Inquis. lib: 2: cap. 37: n: 8: & 9: & alios:*

41 Notandum 2: quod in hoc crimine sufficit etiam violenta presumptio ad condemnandum, puta si citatus ad respondendum deinde contumax per annum fuit, vel per idem tempus excommunicationem sustinuit *cap: cum contumacia, ubi glo. de Heret. in 6: quod procedit, etiam si a principio esset tantum leuiter de heresi suspectus; nam si ob eam causam, citatus, vt respondeat, negligat intra terminum assignatum respondere, illa leuis suspicio transit in vehementem; si vero in illa negligentia per annum perseue-*

ret, suspicio vehemens transit in violentam, & ideo post annum vt hereticus condemnatur *Eymer. in Direct. par: 3: q: 47: quem refert Dian. par: 4: tr: 7: ref: 18: Clar. in S: heresis vers: ite de crimine Bonac. de Censur: disp: 2: q: 2: pun: ult: n: 2: Bossit: de Heret: num: 5:*

S V M M A R I V M.

- 1 InforDESCENS per annum in excommunicatione an, & quando sit suspectus de heresi.
- 2 Item quando possit vt hereticus condemnari.
- 3 InforDESCENS per annum in excommunicatione habetur pro confessio, & conuictio de eo crimine, cuius causa excommunicatus fuit.
Quando possit beneficijs priuari, ibidem.
- 4 Excommunicatus etiam post sententiam potest probare suam innocentiam.
- 5 Talis inforDESCENS per annum potest etiam arbitraria pena puniri,
Eadem pena plebitur inforDESCENS per mensem continuatum in excommunicatione; ibidem.
- 6 InforDESCENTI per annum non prodest absolutio, que a summo Pontifice in impetrationibus gratiarum conceditur.

